

Sygnatura akt VI Ka 23/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **7 marca 2017** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Grzegorz Kiepusa

Protokolant Kamil Koczur

przy udziale Sławomira Zamojskiego Prokuratora Prokuratury Rejonowej G.w G.

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2017 r.

sprawy **R. N.** ur. (...) w L.

syna T. i T.

oskarżonego z art. 270§1 kk i art. 13§1 kk w zw. z art. 286§1 kk przy zast. art. 11§2 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 28 września 2016 r. sygnatura akt IX K 543/15

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk i art. 636 § 1 kpk

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób iż:

- w punkcie 1 uznaje oskarżonego R. N. za winnego popełnienia czynu opisanego w akcie oskarżenia tj. przestępstwa z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na mocy art. 14 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 11 § 3 kk skazuje go na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza na okres próby wynoszący 1 (jeden) rok;

- na mocy art. 72 § 1 pkt 4 kk zobowiązuje oskarżonego do wykonywania pracy zarobkowej;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania odwoławczego w kwocie 20 (dwadzieścia) złotych i wymierza mu opłatę za obie instancje w kwocie 120 (sto dwadzieścia) złotych.

VI Ka 23/17

UZASADNIENIE

R. N. został oskarżony o to, że w G. w okresie od 1.03.2008 r. do 9.09.2013 r., w celu użycia za autentyczny, na dokumencie z dnia 1.03.2008 r., po złożeniu podpisu przez P. P. (1) pod 12 punktami zobowiązania, przerobił ten dokument przez dopisanie punktu 13 „wyplata 35.000 za m.”, następnie użył ten dokument jako autentyczny przed Sądem Rejonowym w Gliwicach, powodując skierowanie pozwu przeciwko P. P. (1) o zapłatę, w zamiarze popełnienia czynu zabronionego oszustwa swoim zachowaniem bezpośrednio zmierzał do jego popełnienia, w celu osiągnięcia

korzyści majątkowej, usiłował doprowadzić Sąd Rejonowy w Gliwicach do niekorzystnego rozporządzania cudzym mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 35.000 zł należących do P. P. (1) przez wydanie wyroku zasądającego od P. P. (1) na jego rzecz między innymi kwoty 35.000 zł, za pomocą wprowadzenia w błąd tego sądu, co do istnienia zobowiązania P. P. (1) zapłaty na jego rzecz kwoty 35.000 zł za M., które jednak nie nastąpiło wobec złożenia sprzeciwu od wyroku przez pełnomocnika pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 270 § 1 kk, art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 11 § 2 kk.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 28.09.2016 r. R. N. został uznany za winnego tego, że w bliżej nieustalonym czasie w okresie od 1.03.2008 r. do 3.04.2013 r., w bliżej nieustalonym miejscu przerobił w celu użycia za autentyczny dokument z dnia 1.03.2008 r. poprzez dopisanie punktu 13 o treści „wyplata 35.000 zł za m.”, a następnie dokumentem tym posłużył się jako autentycznym przedkładając go swojemu pełnomocnikowi, tj. przestępstwa z art. 270 § 1 kk i za to na podstawie art. 270 § 1 kk skazany został na karę 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda.

Na podstawie art. 627 kpk zasądzono od oskarżonego na rzecz P. P. (1) kwotę 1008,44 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolniono oskarżonego od ponoszenia kosztów procesu, którymi obciążono Skarb Państwa.

Apelacje od tego wyroku wywiedli prokurator i obrońca oskarżonego.

Prokurator zaskarżył orzeczenie w całości zarzucając mu:

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie, że oskarżony dopuścił się jedynie przestępstwa przerobienia dokumentu, którym następnie się posłużył podczas gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego prowadzi do wniosku, iż przerobienie dokumentu i spowodowanie skierowania pozwu przeciwko pokrzywdzonemu miało doprowadzić do tzw. „oszustwa sądowego”, tj. do wyłudzenia na podstawie orzeczenia sądowego nienależnej kwoty pieniędzy;
- 2) rażąco niewspółmierność kary 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł.

W oparciu o podniesione zarzuty prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie oskarżonego za winnego czynu zarzuconego mu w akcie oskarżenia, tj. przestępstwa z art. 270 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 11 § 2 kk i wymierzenie mu za ten czyn na podstawie art. 14 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk kary 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 3 lata próby, ze zobowiązaniem oskarżonego do informowania sądu o przebiegu okresu próby oraz kary grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł.

Obrońca zarzucił wyrokowi naruszenie art. 66 § 1 kk poprzez niezastosowanie wobec oskarżonego instytucji warunkowego umorzenia postępowania, pomimo zaistnienia ustawowych przesłanek do jej zastosowania i domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez warunkowe umorzenie postępowania karnego.

Apelacja prokuratora okazała się zasadna i z tego powodu zaskarżony wyrok należało zmienić poprzez uznanie oskarżonego R. N. za winnego popełnienia czynu opisanego w akcie oskarżenia, tj. przestępstwa z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i wymierzenie mu za ten czyn na podstawie art. 14 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 11 § 3 kk kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 1 rok wraz ze zobowiązaniem do wykonywania pracy zarobkowej. W pozostałej części zaskarżony wyrok jako słuszny utrzymano w mocy.

Sąd rejonowy prawidłowo ustalił, iż w dniu 1.03.2008 r. doszło do utworzenia prywatnego dokumentu, w którym P. P. (1) zobowiązał się wobec R. N. m.in. do wykonania szeregu napraw w samochodzie B. oraz do zapłaty 2000 zł; uzgodnienia te związane były z ustną umową zamiany samochodu M. należącego do R. N. na samochód B., który został sprowadzony z Niemiec. Pismo zawierało 12 punktów i zostało podpisane przez P. P. (1). W bliżej nieustalonym

czasie R. N. do tekstu porozumienia dopisał dodatkowy 13 punkt o treści „wypłata 35.000 zł za m.”. W dniu 3.04.2013 r. do Sądu Rejonowego w Gliwicach wpłynął pozew wniesiony przez pełnomocnika R. N., w którym domagano się zasądzenia od P. P. (1) na rzecz powoda kwoty 56.654,60 zł. Do pozwu jako dowód dołączono kopię przerobionego przez oskarżonego pisma z dnia 1.03.2008 r. Wyrokiem z dnia 3.08.2015 r. oddalono powództwo R. N..

Dokonując subsumpcji ustalonego stanu faktycznego pod przepisy ustawy sąd pierwszej instancji uznał, iż zachowanie oskarżonego wyczerpało jedynie ustawowe znamiona przestępstwa z art. 270 § 1 kk albowiem przerabiając dokument autentyczny poprzez dopisanie do niego punktu 13, następnie posłużył się nim, przedkładając go swojemu pełnomocnikowi.

Sąd ustalił więc, że rola oskarżonego ograniczała się do sfalszowania dokumentu i dostarczeniu do samego pełnomocnikowi. Według sądu nie można było natomiast przypisać oskarżonemu przestępstwa usiłowania oszustwa z tego powodu, że pozew przeciwko pokrzywdzonemu P. P. (2) nie został wniesiony przez oskarżonego osobiście a za pośrednictwem swojego pełnomocnika.

Okoliczność ta w ocenie sądu pierwszej instancji miała przesądzać o tym, że nie można oskarżonemu zarzucić działania polegającego na wprowadzeniu sądu cywilnego w błąd – tak bowiem wniesienie pozwu, jak i dostarczenie sądowi przerobionego dokumentu mającego być dowodem w sprawie, nie było działaniem oskarżonego ale jego pełnomocnika.

Z taką argumentacją nie sposób się zgodzić. Nie może przecież ulegać wątpliwości, iż wprowadzenie w błąd osoby rozporządzającej własnym lub cudzym mieniem może być dokonane także za pośrednictwem innych osób i to niezależnie od tego, czy osoby pośredniczące były nieświadome, że tworzą u kogoś mylne wyobrażenie o rzeczywistym stanie rzeczy, czy też świadomość taką posiadały.

Wbrew stanowisku sądu rejonowego nie może oskarżonego ekskulować fakt, iż pozew został wniesiony przez jego pełnomocnika, który działał w imieniu i na rzecz swojego klienta, a w realizację przestępczego zamiaru oskarżonego został włączony w sposób nieświadomy.

Pełnomocnik procesowy oskarżonego R. N. działał w granicach umocowania wynikającego z udzielonego mu pełnomocnictwa obejmującego prowadzenie sprawy cywilnej przeciwko P. P. (2) o zapłatę. Wszelkie podejmowane przez niego czynności wynikały z udzielonego mu pełnomocnictwa – dokonywane były w imieniu i na rzecz swojego mandanta. Zgodnie z art. 86 kpc strony i ich ograny lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocnika, natomiast w myśl art. 95 § 2 kc czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego. W świetle tych przepisów R. N. nie musiał osobiście składać pozwu, ani też osobiście dostarczać sądowi dowodów na poparcie swojego roszczenia, aby uzyskać satysfakcjonujące go orzeczenie sądu cywilnego – mógł to uczynić za pośrednictwem swojego pełnomocnika.

Pełnomocnik dokonuje czynności w imieniu osoby zastępowanej i na jej rachunek. Nie można więc zgodzić się z tezą sądu pierwszej instancji, że wniesienie pozwu, wraz z dołączoną do niego kopią sfalszowanego dokumentu, przez pełnomocnika, stało na przeszkodzie uznaniu, iż to oskarżony wprowadził sąd cywilny w błąd. Przecież gdyby nie wola oskarżonego pozew przeciwko P. P. (2) nie zostałby wniesiony do sądu przez jego pełnomocnika. To oskarżony działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w zamiarze wprowadzenia sądu cywilnego w błąd, chcąc w ten sposób doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem pokrzywdzonego.

Wprowadzenie sądu w błąd nieprawdziwymi twierdzeniami zawartymi w pozwie cywilnym, popartymi jednocześnie fałszywymi dowodami, jest działaniem oszukańczym przez to, że zamiarem sprawcy jest skłonienie sądu do rozporządzenia cudzym mieniem, u podłoża którego leży błędne wyobrażenie o rzeczywistości wywołane przez sprawcę – tzw. „oszustwo sądowe”. Jego specyfika polega na tym, że osobą wprowadzoną w błąd i dokonującą rozporządzenia mieniem jest sąd, a pokrzywdzoną osobą względem której orzeczenie sądu wywołuje niekorzystne zmiany w sytuacji majątkowej.

Działanie oskarżonego R. N., polegające na przerobieniu pisma z dnia 1.03.2008 r., poprzez dopisanie punktu 13 o treści „wypłata 35.000 zł za m.”, a następnie przekazanie jego kopii swojemu pełnomocnikowi procesowemu w zamiarze przedłożenia jej wraz z pozwem – jako istotnego dowodu w sprawie – sądowi cywilnemu, stanowiło etap usiłowania przestępstwa oszustwa, polegającego na wydaniu przez sąd niekorzystnego dla pokrzywdzonego orzeczenia na podstawie przerobionego dokumentu. Na skutek orzeczenia sądu miało dojść – w zamyśle oskarżonego – do niekorzystnej zmiany w majątku pokrzywdzonego. Tę niekorzystną zmianę w stanie majątkowym pokrzywdzonego miało wywołać rozstrzygnięcie sądu cywilnego zasądzające nienależne roszczenie. Istota przestępstwa popełnionego przez R. N. sprowadzała się zatem do sfalszowania prywatnego dokumentu, a następnie wykorzystania go – za pośrednictwem pełnomocnika – w procesie cywilnym, aby wprowadzić w błąd sąd, który będzie rozpoznawał sprawę, w celu wyłudzenia nienależnego świadczenia od pokrzywdzonego. Do dokonania oszustwa ostatecznie nie doszło na skutek złożenia sprzeciwu od wyroku zaocznego, a następnie oddalenia powództwa. Wszystkie elementy przedmiotowe oszustwa mieściły się więc w świadomości oskarżonego i objęte były jego wolą.

Mając powyższe na uwadze sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przypisał oskarżonemu popełnienie czynu w postaci sformułowanej przez oskarżyciela publicznego w akcie oskarżenia. Działanie oskarżonego wyczerpało ustawowe znamiona występku z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Za czyn ten na podstawie art. 14 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 11 § 3 kk sąd okręgowy skazał oskarżonego na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 1 rok i zobowiązał go do wykonywania pracy zarobkowej. Wymierzona kara jest adekwatna do stopnia zawinienia oraz stopnia społecznej szkodliwości czynu i winna spełnić ustawowe cele określone w art. 53 § 1 kk. Oskarżony działał wprawdzie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jednak przestępstwo zostało popełnione w fazie usiłowania i oskarżony ostatecznie żadnej korzyści nie osiągnął, co zadecydowało o odstąpieniu przez sąd od wymierzenia mu kary grzywny.

Podniesiony w apelacji obrońcy zarzut obrazy art. 66 § 1 kk poprzez niezastosowanie wobec oskarżonego instytucji warunkowego umorzenia postępowania zdezaktualizował się w sytuacji zmiany zaskarżonego wyroku poprzez przypisanie oskarżonemu przestępstwa z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk. Przestępstwo z art. 286 § 1 kk zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat. Tymczasem zgodnie z art. 66 § 2 kk warunkowego umorzenia postępowania nie stosuje się do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności. W tej sytuacji rozważenie możliwości zastosowania wobec oskarżonego warunkowego umorzenia postępowania – zgodnie z wnioskiem obrońcy – stało się bezprzedmiotowe.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

Na podstawie art. 636 § 1 kpk zasądzone od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania odwoławczego w kwocie 20 zł i wymierzono mu opłatę za obie instancje w kwocie 120 zł.